

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 18. marts 2026

Sag BS-24622/2025-HJR
(1. afdeling)

Mellemfolkeligt Samvirke,
Oxfam Danmark,
Amnesty International Danmark
og
Al-Haq
(advokat Emil Kiørboe for alle, beskikket)

mod

Rigspolitiet
og
Udenrigsministeriet
(advokat Rass Holdgaard og advokat Ann-Kristin Rasmussen for begge)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 14. afdeling den 11. april 2025 (BS-26806/2024-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Oliver Talevski, Jan Schans Christensen, Lars Apostoli, Kristian Korfits Nielsen og Peter Mørk Thomsen.

Påstande

Appellanterne, Mellemfolkeligt Samvirke, Oxfam Danmark, Amnesty International Danmark og Al-Haq (de fire humanitære organisationer), har nedlagt påstand om, at landsrettens dom ophæves, og sagen hjemvises til landsretten til fortsat behandling.

De indstævnte, Rigspolitiet og Udenrigsministeriet, har påstået stadfæstelse.

Anbringender

De fire humanitære organisationer har anført navnlig, at de har retlig interesse i at få prøvet de påstande, som de har nedlagt for landsretten.

Sagens hovedspørgsmål om, hvorvidt der lovligt kan gives tilladelse til eksport af militærteknologi og -udstyr under F-35-programmet, eller om der består en klar risiko for, at det eksporterede kan anvendes til eller facilitere krigsforbrydelser i Gaza, falder klart inden for organisationernes formål og virke.

De har således retlig interesse i kraft af deres rolle som civilsamfundsorganisationer/almennyttige foreninger, deres formål og virke og deres særlige interesse i at sikre respekten for den internationale menneskeret og den humanitære folkeret samt de danske myndigheders overholdelse heraf i forbindelse med udstedelse af tilladelser til våbeneksport, hvoraf en del af det eksporterede ender i Israel.

De fire humanitære organisationers formål og arbejde og de interesser, som de varetager med den foreliggende sag, er endvidere samstemmende med det bagvedliggende formål med den materielle regulering, der ligger til grund for sagen. Det overordnede formål med de internationale regler for våbeneksport er således at forhindre våbeneksport, der understøtter krænkelser af menneskerettighederne og den humanitære folkeret.

Civilsamfundsorganisationer anerkendes som en central aktør for implementeringen og håndhævelsen af disse regler, hvilket bl.a. understreges i våbenhandelskonventionens præambel, ligesom civilsamfundsorganisationer spiller en særlig rolle inden for den humanitære folkeret.

Amnesty International og Oxfam International har desuden begge spillet en central rolle for vedtagelsen af FN's Våbenhandelstraktat.

Uagtet at sagen angår konkrete afgørelser om eksporttilladelse udstedt til danske våbenproducenter, er sagens genstand ikke disse producenters individuelle forhold, men derimod om der er en klar risiko for, at de eksporterede våbendele kan anvendes til eller facilitere alvorlige krænkelser af den humanitære folkeret i Gaza. Sagens afgørelse afhænger således ikke af forholdene hos den enkelte adressat for de omstridte afgørelser.

Ved vurderingen af organisationernes retlige interesse må det endvidere indgå med betydelig vægt, at en afvisning af sagen reelt vil betyde, at der ikke vil være mulighed for domstolskontrol med de danske myndigheders behandling af sager om våbeneksport efter våbenloven, idet der ikke kan peges på andre potentielle sagsøgere, der ville være mere nærliggende til at varetage den interesse, som de varetager med sagen.

Der foreligger derfor særlige omstændigheder, der taler for at anerkende organisationernes søgsmålskompetence.

Det forhold, at sagen vedrører et område, der har sammenhæng med regeringens prærogativ i udenrigspolitiske anliggender, taler ikke imod organisationernes søgsmålskompetence.

Rigspolitiet og Udenrigsministeriet har anført navnlig, at de fire humanitære organisationer ikke har retlig interesse i pådømmelse af de påstande, der er nedlagt for landsretten.

Organisationerne er ikke i lovgivningen tillagt nogen klageret, partsstatus eller søgsmålskompetence i forhold til Rigspolitiets afgørelser om udførselstilladelser efter våbenlovens § 6.

Organisationernes vedtægtsbestemmelser kan heller ikke begrunde, at de er tilstrækkeligt konkret og individuelt berørt til at opnå retlig interesse, eller at de skal have en særligt udvidet søgsmålsadgang.

Der foreligger desuden ikke særlige omstændigheder, som kan begrunde, at organisationerne skulle have en udvidet søgsmålsadgang i denne sag.

Ved vurderingen af organisationernes retlige interesse bør det indgå, at de med deres sagsanlæg ønsker at intervenere i et retsforhold mellem Rigspolitiet og adressaterne for de anfægtede eksporttilladelser, hvori de ikke selv er part. Endvidere bør det indgå, at de tilladelser, som de ønsker at anfægte, er forbundet med meget tungtvejende udenrigs- og sikkerhedspolitiske interesser, da udførsel af F-35-komponenter indgår i Danmarks deltagelse i F-35-samarbejdet som partnerland.

Det kan under alle omstændigheder ikke lægges til grund, at der er nogen sammenhæng mellem de konkrete eksporttilladelser og det, der er foregået i Gaza.

Afvisning af sagen undtager ikke våbeneksportområdet fra domstolskontrol. Domstolsprøvelse af en konkret eksporttilladelse er således ikke udelukket i andre tilfælde.

Den omstændighed, at organisationerne har påberåbt sig EU-retten og Danmarks øvrige internationale forpligtelser kan ikke begrunde, at der bortses fra dansk rets almindelige krav til søgsmålsadgang, herunder den klare hovedregel om, at der ikke gælder nogen actio popularis.

Højesterets begrundelse og resultat

De fire humanitære organisationer, Mellempfolkeligt Samvirke, Oxfam Danmark, Amnesty International Danmark og Al-Haq, har anlagt sag mod Rigspolitiet og Udenrigsministeriet med påstand om, at en række tilladelser til eksport af militært udstyr under det såkaldte F-35-program er ugyldige eller skal tilbagekaldes, fordi de i lyset af situationen i Gaza strider mod våbenlovens § 6 og Danmarks internationale forpligtelser.

Landsretten har afvist sagen under henvisning til, at de fire humanitære organisationer ikke har retlig interesse i prøvelse af de nedlagte påstande.

Spørgsmålet er, om det er med rette, at landsretten har afvist sagen.

Med søgsmålet ønsker de fire humanitære organisationer at få kendt en række tilladelser til eksport af militært udstyr til USA ugyldige, idet det er deres opfattelse, at eksporttilladelse er givet i strid med våbenlovens § 6, der skal fortolkes i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Herefter skal eksporttilladelse nægtes, når der består en klar eller overvejende risiko for, at militært udstyr kan blive anvendt til at begå eller facilitere alvorlige krænkelse af den humanitære folkeret. Efter karakteren og omfanget af Israels angreb i Gaza foreligger der efter organisationernes opfattelse en klar risiko for, at Israel handler i strid med den humanitære folkeret, og der kan derfor ikke lovligt gives tilladelse til eksport til lande, hvor der er risiko for reeksport til Israel.

Rigspolitiet og Udenrigsministeriet har heroverfor anført bl.a., at Danmarks deltagelse i F-35-programmet gennem F-35-partnerskabsaftalen er et væsentligt led i varetagelsen af Danmarks forsvars- og sikkerhedspolitiske interesser. Organisationerne anfægter med de nedlagte påstande reelt F-35-partnerskabsaftalen og beslutningen om at fastholde den.

Parterne er enige om, at organisationerne ikke har søgsmålskompetence efter de særlige kriterier, som følger af bl.a. Højesterets dom af 20. august 1996 i Maastricht-sagen (UfR 1996.1300) om tilfælde af overgivelse af lovgivningskompetence af indgribende betydning for den danske befolkning i almindelighed. Organisationerne støtter heller ikke deres søgsmålskompetence på de almindelige betingelser for retlig interesse. Det er således ubestridt, at organisationerne ikke er adressat for de afgørelser, sagen angår, og at de ikke selv er konkret og individuelt berørt af de spørgsmål, der ønskes pådømt i sagen.

Organisationerne støtter deres synspunkt om retlig interesse i sagen på deres rolle som bredt anerkendte civilsamfundsorganisationer og dermed som anerkendte repræsentanter for de ideelle og samfundsmæssige interesser, som de varetager.

Højesteret finder, at foreninger, der ikke selv er konkret og individuelt berørt af de spørgsmål, der ønskes pådømt, og som ikke ved lov er tillagt klageret, partsstatus eller søgsmålskompetence, kun kan anses for at have retlig interesse, hvis særlige omstændigheder taler herfor. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis foreningen er tillagt en særstatus med hensyn til de spørgsmål, der ønskes pådømt. Der kan herved henvises til Højesterets dom af 16. oktober 2018 (UfR 2019.437).

Organisationerne er ikke ved lov tillagt klageret, partsstatus eller søgsmålskompetence vedrørende myndighedernes udstedelse af eksporttilladelser efter våbenlovens § 6.

Højesteret tiltræder, at organisationerne ikke kan anses for at være tillagt en særstatus på området for eksporttilladelse af våben.

Højesteret finder, at der heller ikke på andet grundlag foreligger særlige omstændigheder, der taler for organisationernes adgang til at få prøvet påstandene om lovligheden af de anfægtede tilladelser til eksport af militært udstyr til USA under det såkaldte F-35-program.

Højesteret stadfæster derfor landsrettens dom.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for Højesteret til den anden part eller til statskassen.